

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ
КОМПЕТЕНЦІЇ В АУДІЮВАННІ З ВИКОРИСТАННЯМ
АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ**

Виконала: студентка 2 курсу, групи
8.0350-а-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та
літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Іванова Марина Василівна

Керівник к.пед.н., доц Пінчук Л.М.

Рецензент к.пед.н., доц. Надточій Н. О.

Запоріжжя – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської філології та лінгводидактики

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Освітня програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

«____» _____ 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

ІВАНОВІЙ МАРИНІ ВАСИЛІВНІ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Методичні підходи до формування іншомовної компетенції в аудіюванні з використанням автентичних відеоматеріалів»

керівник кваліфікаційної роботи (проекту): Пінчук Лариса Миколаївна, к.пед.н., доцент

затверджені наказом ЗНУ від «13» квітня 2021 року № 590-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту): 30 листопада 2021 року

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту): теоретико-методологічні засади методики навчання іноземних мов, дослідження особливостей використання аудіо-візуальних засобів навчання.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1) психолого-педагогічний аспект інтеграції автентичних відеозаписів в навчання англійської мови; 2) навчальний потенціал застосування автентичних відеозаписів для навчання англійської мови 3) модель організації, зміст навчання іноземної мови із застосуванням відеоматеріалів.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Пінчук Л.М., к.пед.н., доц.	05.05.2021	05.05.2021
Розділ 1	Пінчук Л.М., к.пед.н., доц.	24.06.2021	24.06.2021
Розділ 2	Пінчук Л.М., к.пед.н., доц.	07.09.2021	07.09.2021
Висновки	Пінчук Л.М., к.пед.н., доц.	19.11.2021	19.11.2021

6. Дата видачі завдання: 05.05.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз;	травень 2021	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	червень 2021	виконано
3.	Написання вступу	червень 2021	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	липень 2021	виконано
5.	Написання практичного розділу	серпень 2021	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2021	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	листопад 2021	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	листопад 2021	виконано
9.	Захист	грудень 2021	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ (підпис)

Іванова М.В.

Керівник роботи (проєкту)

_____ (підпис)

Пінчук Л.М.

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис)

Бережний В.А.

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 50 стор., 66 джерел.

Об'єкт дослідження: процес навчання іноземної мови із застосуванням аудіо-візуальних засобів.

Предмет дослідження: методика використання аудіо-візуальних засобів як засобу формування іншомовної компетенції в аудіюванні.

Мета даного дослідження – теоретичне обґрунтування та розробка методики навчання іноземної мови з використанням аудіо-візуальних засобів.

Теоретико-методологічні засади: дослідження з теорії та методики навчання іноземних мов (Н. Д. Гальскова, Н. І. Гез, І. А. Зимня, Б. А. Лапідус, Є. І. Пассов); з проблем методики використання технічних засобів навчання та кіноматеріалів у навчальному процесі (М. В. Ляховицький, Н. М. Кошман, О. Е. Михайлова, О. М. Щукін).

Отримані результати. Встановлено, що навички аудіювання виробляються більш успішно, коли звукові та зорові канали надходження інформації використовуються у взаємодії, що полегшує для учнів сприйняття мовлення, що звучить, і дає можливість судити про сказане повніше, ніж при роздільному надходженні повідомлень.

Навчання з опорою на відеоматеріали передбачає наявність трьох етапів роботи: 1) додемонстраційного; 2) демонстраційного; 3) післядемонстраційного, який в свою чергу поділяється на репродуктивний та продуктивний.

Комплекс вправ з формування іншомовних навичок та умінь з використанням відеоматеріалів можна охарактеризувати як послідовність навчальних дій, у яких відеоматеріали використовуються як опора (змістовного та смислового характеру), а також як стимул до мовлення.

Ключові слова: аудіо-візуальні засоби навчання, відеоряд, вправа, комунікативний підхід, студент

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАК.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ АУТЕНТИЧНИХ ВІДЕОЗАПИСІВ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	8
1.1 Психолого-педагогічний аспект інтеграції автентичних відеозаписів в навчання англійської мови	8
1.2 Навчальний потенціал застосування автентичних відеозаписів для навчання англійської мови	15
1.3 Адаптація аудіо-візуальних засобів до навчального процесу з англійської мови	21
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОЗАПИСІВ.....	29
2.1 Модель організації, зміст навчання іноземної мови із застосуванням відеоматеріалів	29
2.2 Приклад фрагменту заняття з використанням відеоматеріалів на середній ланці середньої школи	35
2.3 Приклад фрагменту заняття з використанням відеоматеріалів на старшій ланці середньої школи	42
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАК

ІМ – іноземна мова

АВЗ – аудіо-візуальні засоби

ТСО – технічні засоби навчання

ЗМК – засоби масової комунікації

МС – мовна ситуація

НМС – навчальна мовна ситуація

ВСТУП

Реформування системи професійної освіти, зростаючі вимоги до рівня володіння іноземною мовою (далі ІМ) студентами мовних і немовних вузів обумовлюють необхідність пошуку нових технологій навчання іноземної мови як засобу міжкультурної комунікації.

Головними умовами оновлення змісту освіти є введення державного стандарту, розробка нових програм, створення і застосування нових технологій, формування у педагогів і методистів новаторських якостей.

Ідея розробки методики застосування аудіовізуальних засобів (далі АВЗ) у навчанні не нова, вона була в центрі уваги багатьох вітчизняних і зарубіжних методистів (І. О. Зимня, Є. С. Полат, В. М. Поляков, П. Білянська, І. В. Валуєва, І. О. Цатурова, Э. М. Соловова, В. Вегварі, К. Е. Ковальов та ін.). Серед вітчизняної та зарубіжної науково-методичної літератури, присвяченій використанню технічних засобів навчання (ТСО), нових технологій в навчальному процесі, проблемам кіносприйняття – роботи М. В. Баранової, Р. І. Вікович, Н. І. Жинкіна, Г. Г. Жогліної, Н. А. Новоградської-Морської, О. Ю. Бочкарьової, Т. П. Леонтєва, О. С. Конотоп, І. О. Щербакової, та ін., психології телевізійної комунікації, медіакультури – Н. Б. Кирилової, Б. Сапунова, Р. О. Ніщик, R. Cooper, N. Ishihara, F. McNight, E. Summerfield, C. Walker та ін. авторів.

Аналіз вітчизняної та наукової літератури, власний досвід викладання виявили великий потенціал залучення АВЗ як багатофункціонального засобу навчання іноземної мови.

Застосування АВЗ на заняттях з іноземної мови дає можливість змінити якість навчання на середньому етапі, зробити його відмінним від інших етапів і, отже, в перспективі забезпечити більш високий рівень володіння іноземною мовою.

Навчальний потенціал АВЗ може сформувати умови і матеріал для розвитку всіх умінь і навичок, які підлягають удосконаленню на середній стадії навчання,

реалізації принципу взаємопов'язаного навчання всіх видів мовленнєвої діяльності.

Відео має більший, в порівнянні з друканими та аудіо-текстами, лінгвометодичний потенціал, наочно демонструючи протікання процесу іншокультурної та міжкультурної комунікації і надаючи необмежені можливості для проведення аналізу, побудованого на порівнянні і зіставленні культурних реалій та особливостей поведінки людей в різних ситуаціях міжкультурного спілкування.

При використанні АВЗ на практиці реалізується принцип занурення в соціокультурномовну середу іноземних мов, які вивчаються, у навчальній аудиторії, створюючи ілюзію залучення учнів до природного мовного середовища, моделюючи комунікативну ситуацію.

Незважаючи на те, що в останні роки в ВНЗ країни накопичено певний досвід використання відеозаписів в навчанні іноземної мови, аналіз фактичної ситуації, дані розвідувального експерименту показали, що невичерпні можливості екрану, «звукозорового зліпка реального світу», експлуатуються мало.

Крім того, часто відеозаписи задіяні фрагментарно, поза зв'язком з основною програмою навчального курсу. Частково це пояснюється психологічною неготовністю викладачів, відсутністю відеокурсів до вітчизняних підручників, тематичною та аспектною неузгодженістю програмних вимог і послідовністю подачі мовного і мовленнєвого матеріалу у відеозапису. Основну причину ми бачимо в відсутності методичного забезпечення для роботи з відеозаписами.

В ході проведення даного дослідження були виявлені багато спірних і невирішених проблем в методиці використання АВЗ. Так, наприклад, було встановлено, що у методистів немає єдиної думки з приводу переваги застосування автентичного / навчального відео, уніфікованої термінології, пов'язаної з його використанням, критеріїв відбору АВЗ, адаптації, показу відеофрагментів / цілого фільму (телепередачі), тривалості відтворення відеозаписів на занятті, кратності коли вони були подані, ефективності та способу реалізації їх потенціалу.

Вищезазвані протиріччя зумовили актуальність даного дослідження.

Об'єкт дослідження: процес навчання іноземної мови (далі ІМ) із застосуванням АВЗ.

Предмет дослідження: методика використання АВЗ як засобу формування іншомовної компетенції в аудіюванні.

Мета дослідження: теоретичне обґрунтування та розробка методики навчання ІМ з використанням АВЗ.

Мета дослідження обумовила необхідність вирішення наступних **завдань**:

- виявити стан розробленості проблеми на підставі аналізу літератури з педагогіки, психології, методики використання АВЗ в практиці навчання іноземних мов;
- розробити технологію адаптації АВЗ до процесу навчання ІМ;
- систематизувати і розширити критерії відбору АВЗ для навчання іноземних мов;
- запропонувати методику інтеграції відео в процес навчання ІМ;
- апробувати запропоновану модель навчання в дослідному навчанні, виявити ефективність її використання в навчальному процесі мовного і немовного ВНЗ.

Для вирішення зазначених завдань поряд з вивченням методичної, педагогічної, психологічної та лінгвістичної наукової літератури з даної проблеми з метою теоретичного обґрунтування і визначення перспективних ліній проведення експерименту застосовувалися такі **методи дослідження**:

- аналіз і узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду використання АВЗ в процесі навчання іноземних мов;
- спостереження за організацією навчального процесу з ІМ та діяльністю учнів в мовному і немовному ВНЗ;
- анкетування та інтерв'ювання студентів, випускників і викладачів мовних вузів, аналіз рефлексивних тестів студентів;
- аналіз результатів дослідного навчання.

Наукова новизна дослідження полягає в: уточненні визначення АВЗ; систематизації та розширенні критеріїв відбору АВЗ при їх інтеграції в навчальний процес з ІМ; розробці технології адаптації АВЗ до навчання ІМ в мовному ВНЗ; розробці методики навчання ІМ з використанням АВЗ на середньому етапі

(Intermediate) володіння іноземної мови.

Практичне значення роботи полягає в тому, що пропонована і апробована в ході дослідного навчання методика може бути використана на практичних заняттях з іноземної мови та на семінарських заняттях з предмету «Методика навчання іноземних мов»

Структура роботи. Дипломна робота складається з вступу, двох розділів, висновків, бібліографії, що містить 66 найменувань. Загальна кількість сторінок 50.

У вступі обґрунтовано актуальність дослідження, визначено його мету, конкретизуються завдання, позначені знайдені протиріччя, розкриваються наукова новизна і практична значущість, вказуються методи дослідження.

У першому розділі з позицій цілей і завдань дослідження проводиться аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури за темою, дається короткий огляд основних понять і визначень з обраної теми. Розглядаються теоретичні передумови інтеграції АВЗ в навчальний процес з іноземної мови, виділяється їх значимість в контексті медіакультури. Розкривається навчальний потенціал АВЗ, висвітлюються питання, пов'язані з навчанням іноземних мов з їх використанням з точки зору педагогіки, медіаосвіти, психології, методики навчання.

У другому розділі дається опис навчально-методичного комплексу для роботи з відео. Фрагментарно представлені розроблені автором дидактичні матеріали, описана система завдань на етапі роботи з модулем відео, аналізується методична доцільність їх використання.

У висновках підводяться підсумки, формулюються основні висновки роботи, намічаються перспективи подальших досліджень в даній галузі.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ АУТЕНТИЧНИХ ВІДЕОЗАПИСІВ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

1.1 Психолого-педагогічний аспект інтеграції автентичних відеозаписів в навчання англійської мови

У зв'язку з тим, що створення методики навчання іноземних мов за допомогою АВЗ вимагає глибокого осмислення специфіки впливу відео, звернемося до аналізу його ролі в сучасному суспільстві, сучасному освітньому процесі з точки зору педагогіки та психології.

Взаємозв'язок сучасного освітнього процесу і супутникового телебачення, Інтернету, стільникового зв'язку, відео, світу медіа, які увійшли в повсякденну практику інформаційної цивілізації, сьогодні ні в кого не викликає сумніву. Медіа (від латинського “*media*”, “*medium*” – засіб, посередник) – термін ХХ століття, спочатку введений для позначення феномена «масової культури» (“*mass culture*”, “*mass media*”). Поширення медіа передбачає акцентування ролі медіакультури та медіаосвіти.

Аналізом специфіки медіакультури та її впливу на соціум в ХХ столітті активно займалися зарубіжні дослідники Р. Арнхейм, М. Кастельс, Е. Тоффлер та інші. Цю проблему досліджували представники семіотики, мовознавства, психології Л. Виготський, Ю. Лотман, В. Біблер, В. Міхалкович та інші. З різноманіття визначень медіакультури скористаємося визначенням Н. Б. Кирилової, що передбачає, що медіакультура може виступати системою рівнів розвитку особистості, здатної читати, аналізувати, оцінювати, засвоювати нові знання за допомогою медіа і т. ін. [Кирилова 2005, с. 23].

«Медіакультури – це сукупність інформаційно-комунікативних засобів, вироблених людством у ході культурно-історичного розвитку, що сприяють формуванню суспільної свідомості та соціалізації особистості» [Кирилова 2005,

с. 31].

Інтенсивний розвиток медіакультури, особливо аудіовізуальної (супутникове ТБ, відео, кіно і т. ін.) все більш активно впливає на суспільну свідомість як потужний засіб інформації, культурних і освітніх контактів, як фактор розвитку творчих здібностей особистості. Сьогодні медіакультури – це інтенсивність інформаційного потоку (насамперед аудіовізуального), засіб комплексного освоєння людиною навколишнього світу в його соціальних, моральних, психологічних, художніх, інтелектуальних аспектах.

Рівень розвитку сучасних ЗМК і специфіка їх всебічного впливу на особистість доводять, що медіа – один з чинників практичної реалізації теорії «діалогу культур», розробка яких була почата М. Біблером і продовжена Ю. Лотманом та іншими дослідниками [цит. за : Задорожна 2012, с. 45].

Проведений нами аналіз літератури, пов'язаної зі специфікою медіакультури, особливо культури аудіовізуальної, показує, що ефективність її впливу визначається багатьма факторами: інформаційною ємністю, інтенсивністю інформаційного потоку, широтою трансляції та іншими факторами.

Основні завдання медіаосвіти, напрямку в педагогіці, який вивчає закономірності засобів масової комунікації, – підготувати нове покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, усвідомлюючи наслідки їх впливу на психіку, володіючи способами спілкування на основі невербальних форм комунікації за допомогою технічних засобів. В рамках даного дослідження ми будемо розглядати медіаосвіту як систему використання засобів масової комунікації – перш за все відео і комп'ютерної техніки, «засобів аудіовізуальної наочності» – для формування полікультурної мовної особистості, здатної здійснювати спілкування в умовах соціальної взаємодії з представниками інших лінгвоетносоціумов [Жовнірук 2013, с. 310].

На думку відомого соціолога Абрама Моля, в наш час знання формуються в основному не системою освіти, а ЗМК. Сьогодні відбувається формування, «по суті, неосяжного освітнього простору, охопити який навіть цілком розумними, пропонованими авторами системами «безперервної» освіти

неможливо» [Сапунов 2004, с. 29]. При цьому підкреслимо, що медіаосвіта не зводиться до комп'ютерної грамотності, а передбачає навчання критичному ставленню до інформації та оцінку її якості.

В системі педагогічних наук такі галузі, як дидактика і педагогічна психологія (наукова дисципліна педагогічна {дидактична) технологія навчання або педагогічна психологія – сучасна назва медіапедагогіки) займалися і займаються по сей день педагогічними функціями ЗМК, особливостями їх включення в педагогічний процес та їх впливом на процес навчання [Задорожна 2012, с. 28].

Розглянемо деякі висновки досліджень щодо мотивації, пам'яті, уваги, особливостей сприйняття та інтерпретації застосування засобів аудіовізуальної наочності в навчанні іноземної мови, які мають істотне значення для психолого-педагогічного обґрунтування розробки методики використання АВЗ в практиці навчання іноземних мов, що ґрунтується на одному з основних загальнодидактичних принципів навчання – принципі наочності.

Слідом за І. О. Гончар ми вважаємо, що відеозаписи як жодний інший засіб, здатні створювати яскраві образи і конкретні уявлення про досліджуваний матеріал. Наочність можна без перебільшення кваліфікувати як суператрибут відеозаписів, і, ймовірно, саме тому використання їх величезних можливостей в цьому плані так привабливо для методики. Важливим для даного дослідження представляється величезний мотиваційний потенціал, який відзначають всі дослідники процесу навчання іноземних мов із залученням відеозаписів: АВЗ є виключно привабливими для тих, хто вивчає ІМ – особливо на середньому рівні володіння іноземної мови [Гончар 1996, с. 56].

Для вирішення різних методичних завдань за допомогою АВЗ розрізняють три типи такої мотивації:

- 1) мотивація до говоріння: передбачає здатність АВЗ спонукати студентів до спонтанного емоційного вислову;
- 2) внутрішня комунікативна мотивація, під якою розуміється потреба

розуміти, говорити і спілкуватися мовою, яка вивчається, як носії цієї мови – потреба, яка породжується і підкріплюється усвідомленням того, що студенти вивчають мову на актуальних матеріалах, які постійно оновлюються;

3) лінгвопізнавальна мотивація, реалізація якої можлива через стимулювання пошукової діяльності студентів при роботі з АВЗ [Кузнецова 1991, с. 45].

Реалізація принципу наочності в навчанні спирається також і на механізми пам'яті людини. Експериментально встановлено і доведено, що наочний показ предметів або їх зображень, які визначаються словами іноземної мови, супроводжується більш продуктивним як впізнаванням, так і відтворенням форми слова, а також створює умови для організації більш міцного запам'ятовування через встановлення зв'язку між вербальним (словесним) і наочно-чуттєвим станом дійсності.

Телебачення, кіно, відео безперервним потоком постачають інформацію по двох сенсорних каналах – аудіальному і візуальному, що збільшує щільність подачі матеріалу і дозволяє, таким чином, засвоїти більший його обсяг за одиницю часу. Це означає, що глядач (той, хто навчається) повинен приділяти увагу обом каналам і співвідносити їх в уявному плані, щоб зрозуміти сенс повідомлення. Дані фізіологічних досліджень показують, що при комплексному сприйнятті цих двох каналів засвоюється 65% інформації, що передається, а при поділі каналів відсоток засвоєності помітно знижується – до 15% при слуховій рецепції і до 25% при зоровій [Громцева, 2009; Верещагін, Костомаров, 1993].

У дослідженнях ЗМК «увагу» зазвичай визначають як процес селективного розподілу обмежених ресурсів. Існує два види уваги – контрольована і автоматична. Контрольована пов'язана з розумовим зусиллям і скеровується цілями суб'єкта. Автоматична не вимагає використання обмежених ресурсів і визначається властивостями інформації. Одним з основних компонентів такого навику як розуміння складного повідомлення ЗМК, є перехід контрольованих завдань на більш автоматизований рівень і, отже, скорочення зусиль на їх виконання [Вдовіна 2003, с. 8].

Сприйняття кіно/відео/телевізійних повідомлень розглядається як складна активність, що вимагає як контрольованої, так і автоматичної уваги. Дослідники виявили існування реакції автоматичної орієнтації відразу після пред'явлення кадру [Lang, Geiger 2003]. Кількісні показники уваги і зусилля при цьому залежать від відповідності нової інформації минулому досвіду. Якщо нова інформація відповідає очікуванням, заснованим на попередньо сприйнятій інформації, то вона приверне менше уваги, ніж інформація, що не узгоджується з минулим досвідом. Автоматична увага також дозволяє глядачам витягувати сенс з безперервного потоку звуків і образів, одночасно стежачи за сюжетом, персонажем і значенням повідомлення.

Заняття з використанням телебачення і відео розглядаються дослідниками як активна спільна діяльність [Жогліна 2008; Кузнецов 2000; Кузнецова 1991; Fischer 2004]. Телебачення, на думку М Леві, створює нові форми соціальної інтеракції і відносини «інтимності і дистанції», атмосфери емоційного контакту, так як глядачі / учні знаходяться в стані спілкування віч-на-віч з комунікатором [Levy].

Телебачення породжує символічну реальність, яка, «переступивши» через екран, стає фактором суб'єктивної реальності людини і створює комунікативну ситуацію - «поруч, але не разом». «В результаті цієї ілюзії у глядача виникає бажання висловити свою власну думку, зав'язати діалог.

Умови реценції при цьому рівні для всіх учасників перегляду, і завдання реценції в навчальній групі збігаються: колектив студентів цього етапу навчання характеризується однорідністю цільової професійної спрямованості і це позначається на продуктивності роботи» [Ніщик 2013, с. 37].

Забезпечення розумової і мовної активності студентів при прийомі і переробці інформації, яка сприймається – один з найбільш актуальних методичних питань при використанні відеозаписів. Відомо, що в цьому випадку зростає небезпека пасивності аудиторії, тенденції до певної споглядальності.

Процес розпізнання та інтерпретації – декодування текстів засобів масової комунікації – включає у роботу багато психофізіологічних механізмів,

наприклад, механізм перериваного сприйняття, пригадування, впізнавання, внутрішнього мовлення та імовірнісного прогнозування, які протікають в темпі природної мови, що створює додаткові труднощі, активізує розумову діяльність, вимагає підключення багажу набутих раніше знань і відчуттів [Wolvin 2009, с. 4].

Крім того, активність всіх психічних функцій забезпечується зовнішнім впливом відео на реципієнта, а саме їх візуальної та звукової складової.

Процес впровадження інформаційних технологій в освіту супроводжується рядом труднощів. Швидкість їх впровадження без відповідного методичного опрацювання може призводити до негативних наслідків – зокрема, до зміни відносин у системі «вчитель-учень», в якій цінним є процес традиційної усної передачі знань [Бігич 2012, с. 14].

Особливості педагогічного процесу з використанням нових інформаційних технологій змушують по-іншому підходити до оцінки ролі викладача в аудиторії. Наразі все частіше говорять про зміщення ролі викладача в сторону «консультанта». В рамках нашого дослідження, спираючись на принцип домінантності педагога в навчальному процесі, ми поділяємо точку зору У. Еко [Еко 1998, с. 91], І. О. Зимньої [Зимняя], Г. Г. Жогліної [Жоглина], В. Вегварі [Вегвари 1998], та інших дослідників, вважаючи, що «в повній мірі заміна традиційної системи розподілу ролей не відбудеться ніколи, так само, як ніколи не станеться повної заміни книги текстом на екрані комп'ютера» [Еко 1998, с. 91]: роль викладача в новій концепції і в умовах використання інформаційних технологій полягає «не в тому, щоб пояснити, а в тому, щоб допомогти зрозуміти і знайти оптимальні шляхи вивчення», відповідно до особистісно-орієнтованого підходу вибудовуючи індивідуальну траєкторію навчання для кожного студента. При цьому особливе значення надається самому процесу осягнення знання: акценти переносяться на пізнавальні компоненти в навчанні, а роль викладача модифікується в роль посередника, що орієнтує ментальну діяльність учнів.

Нові технології не усувають і не замінюють викладача. Для нашого

дослідження надзвичайно важлива роль викладача при відборі АВЗ, визначенні методу їх адаптації для аудиторної роботи, вибудовуванні системи завдань, які мобілізують активність студентів під час перегляду, які керують процесом сприйняття і разом з тим вимагають від них певного розумового напруження і т. ін.

Крім того, при будь-якому розвитку інформаційних систем завжди буде стояти питання про створення нових інформаційних освітніх ресурсів, на що здатні тільки самі педагоги, якщо вони будуть активно володіти технологіями, які швидко розвиваються.

Слід зазначити також, що таке розуміння ролі викладача при проведенні занять з використанням відеозаписів розглядається в контексті теорії розвиваючої освіти, що розробляється в вітчизняних дослідженнях [Бігич 2012, с. 21; Вдовіна 2003, с. 13], особистісно-орієнтованого підходу до навчання, який передбачає концепцію автономії учнів [Waring; Scarcella; Коряковцева 2001, с. 10], що виділяється в якості важливої освітньої мети в сучасних програмах з ІМ.

Слідом за вищезгаданими авторами ми розуміємо основну ідею концепції автономії як освітню мету, яка полягає у формуванні в учнів умінь навчальної діяльності з оволодіння ІМ, здатності самостійно / автономно управляти навчальною діяльністю, критично оцінювати результати, які були досягнуті, як в конкретній навчальній ситуації, так і в контексті подальшого безперервного вивчення мови.

При цьому ми вважаємо, що найкращим способом досягнення «автономії» у вивченні мови з використанням АВЗ є організація аудиторних занять з використанням адаптованих варіантів відео, що супроводжується самостійною роботою студентів на базі розроблених спеціальних навчальних матеріалів і відеозаписами в повному обсязі.

1.2 Навчальний потенціал застосування автентичних відеозаписів для навчання англійської мови

Необхідність і важливість застосування відеозаписів в навчанні іноземної мови в рамках здійснення програми модернізації освіти визнається в даний час усіма. Однак сфера, характер і способи їх впровадження оцінюються дослідниками по-різному. Такий стан може пояснюватися багатьма причинами, серед яких недостатня повнота визначення навчального потенціалу АВЗ грає не останню роль.

Перш за все, чітко визначимо термінологію, яку ми будемо використовувати в цій роботі. Термін «нові інформаційні технології» в даний час активно витісняє трохи застарілий термін «технічні засоби навчання», за визначенням І. О. Зимньої, що є допоміжними, аудитивними, візуальними і аудіовізуальними засобами оптимізації навчального процесу та організації комунікативності навчання в умовах аудиторної і позааудиторної роботи учнів. Однак між поняттями, що стоять за цими двома термінами, існує значна різниця. При використанні терміну «нові інформаційні технології» мова йде про технології, тобто про методи, методики навчання, а не про засоби, як при вживанні терміну ТСО [Зимняя].

Короткий екскурс в історію використання відео в світі та в нашій країні показує, що спочатку використання відео знаходилося в основному на експериментальній стадії і ґрунтувалося на навчальних телепередачах. Спеціалізовані освітні програми створювалися за встановленими зразками: пояснення, закріплення, додаткові завдання [Fisher; McNight 1992].

В сучасних умовах характер і особливості нової відеотехніки, інтеграція екранних можливостей теле-, відео-, дисплея, об'єднання мереж зв'язку відео- та інформаційних систем утворили принципово нову ситуацію в навчанні. Комп'ютеризація та застосування відеотехніки дають сучасному навчальному процесу ще одну принципово нову можливість – здійснювати передачу значних масивів інформації автоматизованим шляхом – від комп'ютера до комп'ютера. Зараз відеотехніка використовується в поєднанні з комп'ютерною технікою. Поява

мультимедіа в сучасному інформаційному суспільстві справедливо порівнюють за значимістю з появою в індустріальному суспільстві кінематографа. Його цінність – в одночасному уніфікованому доступі до різних видів носіїв інформації.

У літературі з використання аудіовізуальних засобів, що з'явилася в останні роки, дослідники називають численні функціональні призначення, які притаманні відеозаписам в навчальному процесі з ІМ [Білянська 2017; Валуєва 2015].

Нами були виявлені наступні основні функції, які виконують АВЗ в навчальному процесі.

1. Інформаційна. Відеозаписи є джерелом інформації, мають засоби емоційного, інтелектуального і виховуючого впливу. Інформативність відеозаписів, зазначена більшістю дослідників як одна з основних функцій, виходить із відображення ними реальної дійсності більш різноманітною і багатогранною, ніж іншими засобами масової інформації; при цьому автентичні відеозаписи пропонують нам зображення суспільства в тому вигляді, в якому воно себе бачить: для іноземного студента – це найвірніший канал отримання інформації, яку бачать і чують носії мови, що вивчається будь-якого віку і всіх соціальних верств.

2. Мотиваційна. Величезний мотиваційний потенціал, який несе в собі навчання за допомогою відео, типи мотивації були розглянуті в 1.1 даного дослідження.

3. Моделююча. Використання відео дозволяє моделювати безліч ситуацій, що імітують умови природного спілкування. Виступаючи в ролі моделі-заступника реального мовного середовища, АВЗ реалізують моделюючу функцію, створюючи «в свідомості студента ... таку модель мови, яка оптимальна з точки зору породження повноцінного мовлення, а по-друге, образу світу, специфічного для даної культури...» [Леонтьєв].

4. Інтеграційна. Ця функція АВЗ полягає в тому, що в якості носія інформації вони можуть об'єднувати в собі навчальний матеріал, що міститься в інших технічних навчальних посібниках, друкованих текстах, а також відображати конкретні явища і процеси навколишньої дійсності.

5. Ілюстративна. Данна функція відеофільмів полягає в демонстрації

студентам прикладів реалізації на практиці вивченого мовного матеріалу. Завдяки поєднанню аудіо- та відеоряду АВЗ є джерелом автентичних зразків мови, що ілюструють норму і узус, які вивчаються, а також оперативніше, ніж інші джерела, відображають зміни, що відбулися в мові останнім часом.

6. Розвиваюча. Представлена у вигляді функції розвитку механізмів пам'яті, уваги, мислення і т. ін., а також функції розвитку особистісних якостей. Сприяє розвитку мовних здібностей учнів в процесі оволодіння мовою, їх творчій діяльності, яка характеризується перенесенням знань і умінь в нову ситуацію.

7. Виховна. Робота з АВЗ забезпечує осягнення іншої культури, сприяючи інтеграції різних соціумів, все більш активному діалогу культур, що є глобальною метою навчання. Їх використання сприяє реалізації принципу об'єднаного вивчення мови і культури.

8. Контролююча функція аудіовізуальних засобів, що виділяється С. І. Архангельським і І. О. Зимньою, властива швидше навчальним відеозаписам [Архангельский; Зимняя]. Вона може здійснюватися при роботі з АВЗ в процесі тренування (вправи на відео з ключами). Навчальні посібники, проаналізовані в рамках даного дослідження, містять відеотекст. Однак, на наш погляд, повною мірою дана функція може бути представлена при роботі з мультимедійними посібниками в інтерактивному режимі.

Проведений нами аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, вивчення стану практики використання відео дозволяє говорити про сферу застосування і навчальному потенціалі відео більш докладно. Слідом за більшістю фахівців, які досліджують можливість підвищення ефективності навчання іноземної мови за допомогою відеозаписів, ми відзначаємо, що вони можуть бути використані при формуванні соціокультурної компетенції; вони ефективні при навчанні усного мовлення, читання – за умови роботи з відеозаписом художнього фільму – екранізацією літературного твору; сприяють розвитку навичок аудіювання.

Очевидно, що АВЗ корисні при навчанні фонетичної сторони мови: дають можливість бачити артикуляцію звуків, які вимовляються, чути різну вимову носіїв мови – від зразкового дикторського до дитячого белькотіння, проілюструвати всі жанри мовлення; забезпечують безпомилкову одномовну

семантизацію лексики; надають багатий матеріал для реалізації методу проектів в навчанні іноземної мови.

Відзначимо також, що вони сприяють мимовільному запам'ятовуванню матеріалу, зумовленому емоційним співпереживанням тому, що відбувається на екрані; дозволяють урізноманітнити прийоми навчання, створюючи зорову або візуально-слухову опору в процесі презентації нового лексичного, фонетичного та граматичного матеріалу; використовуються з метою більш ефективної організації систематичного повторення вивченого матеріалу; корисні при навчанні писемного мовлення (як в якісному, так і в кількісному відношенні в порівнянні з письмовими висловлюваннями, зробленими без опори на фільм): письмова мова стає більш змістовною і повною, так як вона уточнюється деталями, поміченими в відеозаписах.

Наведений перелік навчальних можливостей АВЗ далеко не повний. Однак він переконливо доводить їх унікальність у порівнянні з іншими засобами навчання для використання в цілях підвищення ефективності навчання іноземної мови: «робота з АВЗ як «з системою, що моделює «другу реальність» – поза конкуренцією» [Гончар 2006, с. 32].

З усього різноманіття навчальних можливостей відеозаписів особливий інтерес для нашого дослідження представляє ефективність їх використання для навчання говорінню. У Розділі II буде показано, як за допомогою АВЗ ми пропонуємо реалізувати можливість навчання зв'язного монологічного мовлення. А зараз зупинимось на причинах нашого вибору більш докладно.

Ефективність АВЗ при навчанні говорінню пояснюється тим, що вони надають необхідну змістовну, смислову, ситуативну основу для організації умовно-комунікативного або комунікативного говоріння, сприяють виникненню довільних мовних ситуацій (далі МС).

Екстраполюючи положення теорії соціального навчання О. Бандури, на практику навчання іноземних мов, ми можемо стверджувати, що завдяки наявності МС навчання іноземних мов за допомогою АВЗ надзвичайно цінно з точки зору моделювання мовної поведінки, так як сприяє успішності

спілкування в умовах іншомовного оточення [цит. за : Задорожна 2012].

У сучасній методиці існують різні трактування поняття МС. Для нашого дослідження скористаємося визначенням МС Є. І. Пасова: «МС є така динамічна система взаємовідносин тих, хто спілкується, яка, ґрунтуючись на відображенні об'єктів і подій зовнішнього світу, породжує потребу до цілеспрямованої діяльності у вирішенні мовленнєво-мисленнєвих завдань і живить цю діяльність» [Пасов]. При цьому під мовленнєво-мисленнєвим завданням розуміється завдання, що вимагає мовного вчинку.

У ставленні до навчального процесу різняться:

- природні МС, які рідко безпосередньо включаються в навчальний процес;
- спеціальні навчальні МС (далі НМС), які в методичній літературі визначаються як «модель такої сукупності обставин, умов і відносин, яка спонукає потенційних співрозмовників до спілкування шляхом використання мовних засобів в інтересах навчання усного мовлення» [Гончар 2006, с. 56].

Маючи на увазі визначення МС Є. І. Пасова, ми приймаємо це визначення з поправкою: не «сукупність обставин ...», а їх «динамічна система» [Пасов].

НМС служить способом постановки навчального завдання комунікативного типу. Пропонована учням як комунікативно-пізнавальна задача, вона створює сприятливі умови для самостійного і в той же час вона протікає в рамках запланованої викладачем участі в акті спілкування.

Найважливіша функція НМС на мовному етапі полягає в тому, що вона виступає в якості стимулу навчального спілкування, допомагаючи збагатити мотиваційне забезпечення навчального процесу за рахунок додавання комунікаційної мотивації: стимулюючу функцію НМС підкреслює більшість методистів [Вікович 2012; Жовнірук 2013].

Є різні способи створення НМС, наприклад, за допомогою словесного опису, на основі зорової та слухової наочності, але навряд чи вони здатні конкурувати з АВЗ, де ми маємо в своєму розпорядженні можливості потенціалу синтезу відео- і звукоряду.

При розгляді процесуального аспекту використання НМС на базі АВЗ важливо визначити, як вони співвідносяться з досліджуваною темою, що береться до уваги при

їх виборі, а також виборі способу презентації відео-НМС, як забезпечуються умови, що підвищують їх продуктивність. Ці та інші особливості включення відео-НМС в навчальний процес з іноземної мови, технологія їх використання на заняттях з іноземної мови будуть розглянуті в Розділі II даного дослідження.

Завершуючи аналіз навчального потенціалу АВЗ, відзначимо, що його реалізація, успіх в роботі із застосуванням АВЗ на мовних заняттях можуть бути забезпечені лише при дотриманні передумов, що забезпечують:

- методично обґрунтовану організацію їх включення в навчальний процес з урахуванням вікових, психологічних особливостей учнів і процесу сприйняття відеозаписів, вимог навчальних планів, методики і дидактики;
- комплексне використання, інтеграцію відео в цілісний навчальний комплекс дисциплін, які вивчаються, гармонійне поєднання з іншими засобами навчання;
- адекватність технічних параметрів використовуваної апаратури методичним завданням;
- врахування специфіки АВЗ (співвідношення відео / звукоряду і ін.);
- системний підхід до застосування відеозаписів в процесі навчання іноземним мовам; їх використання тільки на заздалегідь запланованих ділянках структури навчального процесу;
- організаційну підготовку студентів до роботи з відеозаписами (наявність конкретного, мотивованого завдання з урахуванням специфіки відео: студенти повинні чітко уявляти собі, які операції будуть ними виконані і який результат необхідно отримати).

Так, врахування специфіки АВЗ може бути прокоментоване на прикладі співвідношення в них візуальної та мовної інформації: різні комбінації відео- і звукоряду дозволяють вирішувати різні методичні завдання: задаючи різні їх поєднання, можна управляти сприйняттям учнями інформації.

Образотворчий ряд, даний на другому плані і не охоплений словесним рядом, дає стимули для говоріння; образотворчий ряд, охоплений словесним рядом, може бути використаний як засіб розкриття нових понять, особливо специфічних для

рідної країни студентів, пов'язаних з безеквівалентною лексикою і конотаціями.

Акцентуючи увагу на важливості дотримання всіх вищевикладених передумов успішного застосування АВЗ в процесі навчання іноземних мов, відзначимо, що їх випадкове, безсистемне застосування негативно впливає на весь комплекс навчальної роботи. Сутність цього впливу полягає в тому, що порушується функціонування навчального комплексу як єдиного цілого, як системи, складові частини якої взаємопов'язані і взаємозумовлені і підпорядковуються єдиному режиму роботи.

1.3 Адаптація аудіо-візуальних засобів до навчального процесу з англійської мови

У попередньому параграфі ми прийшли до висновку про те, що оптимізація навчання ІМ за допомогою АВЗ можлива лише за умов методично обґрунтованої, системної організації їх включення в навчальний процес, а також їх адаптації до умов аудиторної роботи. Розглянемо основні напрямки, технологію адаптації АВЗ, відмінні риси автентичних, навчальних і адаптованих відеозаписів, а також критерії відбору відео.

У сучасній зарубіжній та вітчизняній методиці термін «автентичні матеріали» практично витіснив термін «оригінальні матеріали», який використовувався раніше. При цьому ступінь автентичності навчальних матеріалів є серйозною методичною проблемою.

З різноманіття існуючих підходів до розуміння автентичності в методиці навчання іноземних мов скористаємося традиційним трактуванням [Жоглина 2008; Конотоп 2012; Scarcella; Harmer], коли під автентичними прийнято розуміти матеріали, які створювалися носіями мови, але в подальшому «без будь-яких купюр або обробок» [Жоглина 2008, с. 5] знайшли застосування в навчальному процесі, орієнтованому на комунікативний підхід до навчання іноземної мови поза мовного середовища.

Переваги автентичних матеріалів як засобу навчання на середньому етапі

очевидні, вони отримали широке висвітлення в методичній літературі як вітчизняних, так і зарубіжних авторів [Мильруд 2002; Носонович 2000; Приказчикова 2000; Баранова 2001; Scarcella]:

- мова, представлена в автентичних матеріалах, виступає як засіб реального спілкування, відображає реальну мовну дійсність, особливості функціонування мови як засобу комунікації в природному оточенні;

- із застосуванням автентичних матеріалів зменшується небезпека спотворення іншомовної дійсності: будучи свідченнями сучасної цивілізації в країні мови, що вивчається, автентичні матеріали мають прагматичну мету і значущість, відображають ідеї і судження, поширені наразі в суспільстві;

- завдяки відсутності дидактичної спрямованості, інформація, що пред'являється за допомогою автентичних матеріалів в умовах немовних середовища, має високий рівень авторитетності; природність викликає велику пізнавальну активність, в той час як навчальні матеріали виконують суто навчальну функцію і відображають фіктивні ситуації, яких не існує поза заняттям, знижуючи тим самим мотивацію, достовірність поданих відомостей, їх використання може згодом ускладнити перехід до розуміння матеріалів, взятих з «реального життя».

Природно, що перераховані вище переваги автентичних матеріалів переконують багатьох дослідників в необхідності їх застосування в практиці навчання іноземних мов. М. Brandi, В. Helmling, Ю. А. Комарова та багато інших виходять з розуміння того, що матеріали повинні бути автентичними, так як вимога автентичності стала невід'ємною частиною комунікативно-орієнтованої методики. Так, N. Ishihara, С. Chi, С. Н. Частних, О.М. Соловова [N. Ishihara, С. Chi 2004; Частних 2018; Соловова 2004] та ін. вважають доречним використання повнометражних художніх фільмів навіть з початківцями вивчення іноземних мов. При цьому складність сприйняття знімається простотою завдання.

Однак, незважаючи на численні переваги автентичних матеріалів, не існує єдиної думки з приводу їх переважного використання. В параграфі 1.2 даного дослідження перераховувалися фактори, що ускладнюють використання АВЗ в практиці навчання іноземних мов. Очевидно, що застосування АВЗ в умовах

навчання іноземної мови поза мовного середовища обмежена рівнем володіння мовою студента і серйозними труднощами соціокультурного плану, які студенти відчують при роботі з ними. П. Ур, Дж. Хамер, Є. В. Носоновіч [Ur 2006 ; Harmer; Носович 2000] та ін. автори відзначають, що непереборні перешкоди для використання автентичних матеріалів у навчанні представляють: 1) зайва велика кількість різної візуальної, вербальної і звукової інформації, з якою важко впоратися в рамках уроку; 2) тематична багатоплановість фільму, що ускладнює узгодження його матеріалів з лексичною темою, що проробляється в даний момент; 3) розміри повнометражного фільму, часто не вкладається в часові рамки уроку навіть просто при його демонстрації.

Так, відповідно до точки зору Т. О. Вдовіної [Вдовіна 2003, с. 65], АВЗ не можуть бути використані на початковому етапі, для якого більш доречна робота з навчальними фільмами. Тієї ж думки дотримуються і інші автори [Жовнірук 2013; Бігич 2012; Барменкова 1999].

Перераховані вище аргументи проти використання АВЗ в навчанні іноземної мови призводить ряд дослідників до переконання в тому, що найбільш ефективним для інтенсивного навчання є використання навчальних відеокурсів. На думку деяких авторів методичних робіт [Вікович 2012, с. 64-65; Vandegrift 2000, р. 1-4], сучасний ринок навчальної відеопродукції надає широке розмаїття відеокурсів в розпорядження викладачів ІМ: використання АВЗ в навчальному процесі можливо тільки на основі наявних початкових знань з ІМ.

Визнаючи, що існування труднощів у використанні АВЗ в практиці навчання іноземних мов – об'єктивна реальність, ми будемо виходити з того, що в умовах відсутності мовного середовища і мінімальних контактів з носіями мови, що вивчається це не повинно служити причиною відмови від використання відео. Слідом за Є. В. Носоновічем, Р. П. Мильрудом [Носович 2000; Мильруд 2002] і багатьма іншими авторами ми вважаємо, що тільки автентичне джерело може бути досить достовірним як в лінгвістичному, так і в соціокультурному аспектах.

Як компромісне рішення ми вважаємо за доцільне адаптацію АВЗ до процесу навчання. Аналіз методичної літератури показує, що деякі дослідники [Ishihara, Chi 2004; Lee 2005] не визнають адаптацію автентичних матеріалів.

Допускаючи, що невдала адаптація матеріалів може привести до позбавлення тексту авторської індивідуальності, соціокультурної специфіки і реальної ситуації, а також до можливого ускладнення розуміння автентичних матеріалів, слідом за Є. В. Носоновічем, Р. П. Мильруд [Мильруд 2002; Носович 2000; Scarcella] ми вважаємо допустимим і в ряді випадків необхідним використання особливим чином методично опрацьованих відеозаписів з урахуванням їх специфіки; вимога на всіх етапах навчання використовувати матеріали, призначені для ненавчальних цілей без будь-яких або купюр і обробок, видається нереальним.

При всьому різноманітті термінології, яка існує у зарубіжних дослідників для позначення методично опрацьованих текстів, які створювалися носіями мови для ненавчальних цілей: напіваутентичні тексти – *semi-authentic texts*, відредаговані автентичні тексти – *edited authentic texts* [Scarcella], пристосовані автентичні тексти – *roughly-tuned authentic texts* [Harmer], тексти, наближені до автентичних – *near-authentic texts* [Ur 2006, p. 45], частково автентичні / навчальні тексти [Баранова 2001, с. 91], тексти, схожі на автентичні – *authentic-looking texts* [Ur 2006, p. 150], навчально-автентичні тексти – *learner-authentic texts* [Lee 2005, p. 324] та інші. В нашому дослідженні стосовно відеозаписів, які зазнали методичної обробки, ми будемо використовувати термін «адаптація», «адаптовані відеозаписи».

Термін «адаптація» використовується досить широко, найчастіше в методиці при адаптації тексту він позначає спрощення або зміну елементів цілого зі збереженням основного змісту. У традиційному розумінні адаптований текст (від латинського *adapto* – пристосовую) – полегшений текст будь-якого літературного твору.

При адаптації в такому розумінні тексти зазвичай скорочуються, спрощується синтаксис, виключаються складні звороти, рідковживані слова і словосполучення замінюються або пояснюються.

При розгляді ідеї інтеграції АВЗ в навчальний процес з іноземної мови

латинське значення терміна, виражене в слові «пристосування», найбільше підходить до того процесу, який ми розуміємо під адаптацією – пристосування АВЗ до навчального процесу з ІМ, орієнтованому на комунікативний підхід до навчання іноземної мови поза мовного середовища.

Виходячи з вищевикладеного, ми пропонуємо наступні напрямки адаптації АВЗ:

- вивчення і відбір АВЗ за певними критеріями відповідно до методичних завдань, які повинні бути вирішені з їх допомогою в курсі навчання;
- перемонтаж АВЗ з метою їх скорочення для презентації в умовах аудиторної роботи, створення адаптованих відеозаписів;
- створення методичного забезпечення для використання АВЗ в навчальному процесі;
- системне включення АВЗ в навчальний процес з іноземної мови.

Звернемося до першого напрямку адаптації: відбір АВЗ. При наявності ряду підходів до відбору АВЗ для їх інтеграції в процес навчання іноземних мов у нашому дослідженні ми будемо, перш за все, виходити з функціонального підходу до відбору і подачі матеріалу, який сьогодні домінує у вітчизняній методиці, урахування комунікативної значущості АВЗ, які відбираються, для студентів, тих життєвих ситуацій і форм спілкування, якими належить користуватися тим, хто навчається. При такому підході вся лінгвістична інформація вводиться, засвоюється і закріплюється в діючій формі, а жива іншомовна мова стає сенсом і суттю викладання.

У вітчизняних і зарубіжних дослідженнях проблеми відбору відеозаписів приділяється велика увага. За останні роки з'явилася значна кількість публікацій та дисертаційних досліджень з даної проблеми: Т. О. Вдовіна [Вдовіна 2003], Р. І. Вікович [Вікович 2012], Г. Г. Жогліна [Жогліна 2008], Конотоп [Конотоп 2010] та ін. Слідом за цими авторами ми вважаємо, що відбір АВЗ для занять з іноземної мови може відбуватися на основі наступних принципів:

- принцип відповідності мовного змісту відеозаписів рівню мовної підготовки студентів;
- принцип актуальності тематики відеозаписів;
- принцип якості звукового та художнього оформлення;

- принцип відповідності жанрових особливостей змісту відеозаписів навчальним цілям / інтересам студентів;
- принцип урахування країнознавчої специфіки;
- принцип відповідності соціокультурного змісту відеозаписів меті формування соціокультурної компоненти іншомовної комунікативної компетенції;
- принцип дидактичної культуровідповідності, згідно з яким при відборі перевагу слід віддавати матеріалам, які можуть слугувати стимулом для ознайомлення з поняттями, усвідомлення яких має велике значення для орієнтування студентів в сучасному світі культур.

Разом з тим, з огляду на дані принципи відбору, а також особливі можливості відео як засобу навчання, в рамках нашого дослідження ми вважаємо, що при відборі відеозаписів слід враховувати їх інформаційну та художню цінність, їх популярність у глядацької аудиторії; при відборі художніх фільмів – жанрово композиційна різноманітність: в списку відеофільмів для роботи в студентській аудиторії можуть бути серйозні фільми і мелодрами, класика і сучасні культові фільми, вестерни і соціальні драми. Очевидно, що перевагу слід віддавати тим матеріалам, які можуть сприяти формуванню комунікативної компетенції, відображають загальнопрофесійну спрямованість, елементи соціокультури, передають особливості національного менталітету, особливості міжнаціонального спілкування.

Вважаємо також, що АВЗ, які використовуються, повинні сприяти усвідомленню подібностей і відмінностей рідної та іншомовної культури, відповідати інтересам і комунікативним потребам студентів, стимулювати їх іншомовне спілкування, спонукати до порівняння. Як справедливо вказують Л. Ф. Приказчикова [Приказчикова 2000] та І. О. Щербакова [Щербакова 2004, с. 23], при відборі відеозаписів, поряд з іншими вимогами, слід враховувати наявність конфлікту (соціального, авторсько-суб'єктивного, індивідуально-психологічного), що забезпечує надалі проблемне обговорення і дискусію.

Слідом за П. Уром та Р. Скарселою [Ur 2006; Scarcella] ми вважаємо, що надзвичайно важливо враховувати мовний рівень матеріалу (відповідність рівня мови, якою розмовляють герої фільмів / персонажі телепередач або документальних

фільмів рівню володіння мовою студентами), мовний зміст і мовну насиченість відеофрагменту / епізоду. Однак принцип якості звукового оформлення і зображення на екрані, що висувається низкою авторів [Баранова 2021; Ковалев 2004; Конотоп 2010], представляється в ряді випадків спірним і залежить від заданої мети заняття: ряд вправ може бути виконаний з вимкненим звуком / без зорової опори.

На додаток до вищесказаного зауважимо, що в рамках даного дослідження ми поділяємо думку Л. Вадергифта і Дж. Вілсона [Vandegrift 2012; Wilson 2008] щодо того, що викладач повинен дуже ретельно відбирати матеріал, уникаючи сцен насильства, непристойних сексуальних сцен, непристойної мови з тим, щоб не образити художній смак студентів.

Розглянемо наступний напрямок адаптації: перемонтаж АВЗ з метою створення адаптованих відеозаписів. Адаптовані відеозаписи в нашому розумінні – особливим чином відібрані і згруповані відеофрагменти (відеокліпи) з АВЗ або скорочені варіанти АВЗ, виконані за допомогою перемонтажу оригінального відеозапису з урахуванням специфіки жанру без зміни мовного плану фільму.

У нашому розумінні адаптовані відеозаписи повинні відповідати наступним вимогам:

- автентичність вихідних відеозаписів, тобто оригінальні відеоматеріали повинні бути створені носіями мови, мати прагматичну мету і значущість, яка виключає яку б то не було дидактичну спрямованість;
- наявність комунікативного наміру автора; інформативної автентичності (що викликає природний інтерес читача / глядача / студента);
- використання автентичної мови, що виступає як засіб реального спілкування, що відображає реальну мовну дійсність, особливості функціонування мови як засобу комунікації в природному оточенні;
- природність ситуації (ситуативна автентичність);
- відображення особливостей культури і національної ментальності носіїв мови (культурологічна автентичність); інформативна і емоційна насиченість.

Очевидно, що при дотриманні цих вимог автентичність і методична обробка / адаптація відео не є взаємовиключними поняттями. В аналізованому нами питанні

про ремонт стрижневим елементом є подолання небезпеки знищення художньої цілісності АВЗ, яка зазнала адаптації (особливо відеозапису художнього фільму).

У забезпеченні цілісності сприйняття АВЗ через адаптацію методом ремонту відеофрагментів важливим завданням стає розкриття основної думки, центрального конфлікту АВЗ. Кожен з відеофрагментів є автономною одиницею, але відібрані і згруповані особливим способом, виходячи з їх функціонального навантаження в розвитку сюжету або теми телепрограми, вони забезпечують цілісне сприйняття змісту АВЗ. Нам видається, що навіть якщо вибрані епізоди і не вичерпують зміст цілого варіанти АВЗ, то в студентів все ж таки залишається відчуття повноти і цілісності твору. Основоположним критерієм адаптації відеофрагментів є той факт, що досягнутий методичний ефект певною мірою нівелює ідейно-художні втрати, неминучі при будь-якому скороченні оригіналу.

Визнаючи певні переваги використання вітчизняних і зарубіжних навчальних відеокурсів, що є в розпорядженні викладачів ІМ, ми прийшли до висновку, що найбільшу цінність в навчанні іноземної мови в умовах відсутності мовного середовища представляють АВЗ (в поєднанні з адаптованими варіантами при аудиторній роботі).

Істотні труднощі в реалізації навчального потенціалу АВЗ не є непереборними перешкодами на шляху їх використання в практиці навчання іноземних мов. Інтеграція АВЗ в навчання іноземних мов можлива за умови їх адаптації до умов навчання і передбачає: вивчення і відбір АВЗ за певними критеріями, систематизованим і розширеним у відповідності до методичних завдань, які повинні бути вирішені з їх допомогою в курсі навчання; ремонт АВЗ з метою їх скорочення для презентації в умовах аудиторної роботи, створення адаптованих відеозаписів; складання методичного забезпечення для використання АВЗ в навчальному процесі; включення АВЗ в навчальний процес з іноземної мови.

Відзначимо, що методика аудиторної роботи з адаптованими відеозаписами передбачає обов'язкове звернення студентів до оригіналу (АВЗ-повний варіанту відеозапису) в умовах подальшої самостійної роботи.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОЗАПИСІВ

2.1 Модель організації, зміст навчання іноземної мови із застосуванням відеоматеріалів

У методиці просліджується дав шляхи навчання аудіювання. Перший шлях пропонує навчання аудіюванню в процесі виконання спеціальних вправ, тобто аудіювання виступає як мета навчання, отже цим шляхом аудіювання варто навчати як виду мовленнєвої діяльності [Задорожна 2012; Валуєва 2015]. Прихильники ж другого шляху [Жовнірук 2013; Кузнецова 2001] вказують на необхідність сполучення вправ в аудіюванні з елементами говоріння, читання і листа. Аудіювання тут виступає як засіб навчання іншим видам мовної діяльності. Для цього передбачаються неспеціальні вправи. У нашій роботі ми будемо використовувати поєднання цих двох шляхів. Вона пропонує навчати аудіюванню як мети, а потім як засобу, і тому вона вважає, що система вправ для навчання аудіюванню повинна містити в собі як спеціальні, так і неспеціальні мовні вправи.

Робота з кінофрагментом повинна визначатися тим методичним завданням, яке ставиться перед ним – служити засобом розвитку навичок аудіювання. Виходячи з традиційного поділу процесу роботи з відеофільмом на етапи, можна назвати чотири основних етапи:

- підготовчий чи додемонстраційний етап;
- сприйняття фільму чи демонстраційний етап;
- контроль розуміння основного змісту або післядемонстраційний етап;
- розвиток мовних навичок та умінь усного мовлення або творчий

етап [Конотоп 2010, с. 4].

На кожному етапі є низка завдань, виконанням яких і визначається ефективність всього аудіовізуального процесу:

1. Додемонстраційний етап.

Цілі етапу: 1. мотивувати учнів, налаштувати їх на виконання завдання, зробивши активними учасниками процесу навчання; 2. зняти можливі труднощі сприйняття тексту та підготувати до успішного виконання завдання.

На цьому етапі відбувається зняття мовних труднощів та труднощів розуміння змісту відеофільму. Можливе введення імен власних, яких можуть викликати труднощі під час перегляду відеофільму, пояснення подій чи умов у яких відбувається дія.

Вчитель може коротко передати основний сюжет відеофрагменту, загостривши увагу на питаннях, які необхідно буде розкрити на по оглядовому етапі.

Переглядом відеоматеріалів можна завершувати цикл уроків з будь-якої темі чи проблемі. Учні заздалегідь отримують завдання на вивчення конкретного матеріалу, що логічно готує їх до перегляду відео. Попереднє читання текстів та обговорення проблем з тієї ж тематики (рідною та іноземною мовами), також сприяють підвищенню мотивації під час перегляду відео за умови, що відеосюжет відкриває нові перспективи бачення даної теми, містить елемент новизни та непередбачуваності.

На цьому етапі доцільні такі установки:

- прочитайте та запам'ятайте словосполучення; заповніть пропуски в реченнях, використовуючи дані словосполучення;
- розкрийте дужки, поставивши дієслово в необхідну видо-часову форму;
- опишіть у 3-4 реченнях ситуацію, зображену на картинці, використовуючи нові словосполучення;
- придумайте продовження ситуацій, що починаються з наступних речень, використайте в них подані в дужках словосполучення;

- до наведеного нижче діалогу додайте 3-4 речення, вживши нові словосполучення;
- об'єднайте подані нижче словосполучення в одну міні-розповідь, назвіть її.

2. Демонстраційний етап.

Мета етапу: забезпечити подальший розвиток мовної, мовленнєвої або соціокультурної компетенції учнів з урахуванням їх реальних можливостей іншомовного спілкування.

Демонстрація фільму має супроводжуватись активною навчальною діяльністю глядачів-учнів. На цьому етапі використовуються завдання, спрямовані на пошук, відокремлення, фіксування, трансформацію певного мовного матеріалу: лексики, граматики, фонетики. В даному випадку не стільки формулювання завдання, скільки зміст вправи забезпечує той або інший ступінь ефективності та виправданості виконання завдання. Учні можуть також робити записи до тексту фільму, які знадобляться під час виконання завдань на післядемонстраційному етапі.

З метою полегшити розуміння і сконцентрувати увагу слухачів на найважливішій інформації, що передається відеоматеріалами, вправи включають ряд установок, що організують сприйняття:

- *look and answer the following questions;*
- *look and tell what the video is about (4-5 sentences);*
- *see if you agree or disagree with the following statements;*
- *look and organize the following phrases in the order of their appearance in the video;*
- *look and connect the beginning and end of the sentences with arrows to get a mini-story about the events seen;*
- *tell "in chain" the plot of what you saw;*
- *complete the following sentences (focus on the video you see, etc.).*

Слід пам'ятати, що під час перегляду відеоматеріалів допустима дворазова, і в окремих випадках – триразова презентація відеофрагмента.

3. Післядемонстраційний етап.

Мета етапу: використовувати вихідний відеоматеріал як основу та опору для розвитку продуктивних умінь в усному або письмовому мовленні. На даному етапі перевіряється ефективність використання в процесі перегляду фільму орієнтирів, запропонованих на додемонстраційному етапі сприйняття фільму, та використаних у фільмі мовних та мовленнєвих засобів. Дотримання послідовності пред'явлення відеоматеріалу та правильне формулювання завдання сприяють ефективності використання відео у процесі навчання іноземної мови.

Комплекс вправ описуваного етапу передбачає аналітичну діяльність, що здійснюється на двох рівнях:

- аналіз структури монологічного чи діалогічного висловлювання;
 - аналіз структурно-семантичних компонентів, характерних для конкретного виду монологу (опису, оповідання та міркування) та діалогу (діалогу-розпитування, діалогу-підтримки думки, діалогу-переконання тощо).
- На цьому етапі свідомому рівні формується алгоритм програми побудови власного монологічного чи діалогічного висловлювання.

Далі навчальна діяльність зорганізується у межах репродуктивного етапу, який передбачає тренування учнів у межах умовно-мовленнєвих вправ. Змістовна сторона комплексу вправ представлена завданнями на переказ тексту, його розширення, часткову зміну монологів та діалогів з дотриманням їхньої структури та основних характеристик. В рамках репродуктивного етапу відеоматеріали функціонують як змістовну опору, отже, навчальні дії учнів спираються на змістовну сторону інформації, представлені відеоматеріалами.

Вправи описуваного етапу можуть мати такі установки:

- *look and say how the episode begins and what it ends with;*
- *retell the story on behalf of ...;*
- *dramatize dialogues from this episode;*
- *come up with two more lines to the dialogues that are presented in the video;*

- *sound the video clip;*
- *tell what the video tells about changing the setting (move the action to another time, place, etc.).*

Відомо, що відеоматеріали є синтетичною єдністю аудіо- і відеодоріжки. Як правило, більшість вправ будуються з опорою на обидві доріжки. Однак не менш ефективними є вправи, що базуються на використанні тільки відео-, або аудіодоріжки. Наприклад:

- *listen and answer the questions;*
- *listen to the description of the historical place, which is one of the squares of London; draw its plan; watch the video, compare;*
- *watch the video muted; assume what the main characters are talking about; watch the video clip; compare;*
- *listen to the video clip; tell what he says; assume who are the protagonists, how old they are; watch the video, compare; etc.*

Продуктивний етап роботи є завершальним ступенем роботи з формування іншомовних навичок та умінь. Метою цього етапу є забезпечення практики у спілкуванні. Отже, для названого етапу характерні вправи, що передбачають невідповідне мовлення, що здійснюється в індивідуальному, парному та груповому режимах. У цій ситуації відеоматеріали виступають як смислова опора та стимул до говоріння. Змістовна сторона комплексу вправ представлена коментуванням подій, обговоренням проблем, драматизаціями, рольовими іграми, дискусіями тощо.

Вправи описуваного етапу можуть мати такі установки:

- *prove that the main character is ...; to do this, describe her/his appearance, describe her/his behavior;*
- *imagine that you are the director of the video clip you watched; explain the idea of mismatching the video sequence with the words of the song;*
- *prove that the main character of the video clip you watched is a typical / atypical representative of the modern young generation;*
- *write a review of the watched video clip, reveal the "formula" of its*

success;

- *describe the social profile of the buyer, to whom the following advertisements are addressed;*

- *after reviewing the block of advertisements, draw a conclusion on what age and gender category of buyers these advertisements are addressed, what means of "influence" on a potential buyer are used in each individual advertisement;*

- *watch a fragment from a feature film; do you think the main character was right in this situation; why do you think so; what would you do if you were in his/her shoes; suppose what will happen next to the main characters; look, compare;*

- *watch a fragment from a feature film; draw a conclusion, what features of the national character manifested itself in the speech and behaviour of the main characters, what new realities you learned, what national tradition you learned more about; etc.*

Зазначимо, що поряд із запропонованими вправами, що спираються на одночасне функціонування аудіо та відеоряду, освітній інтерес представляють завдання та вправи, в яких опора здійснена тільки на відеоряд або тільки на аудіоряд. Названі завдання та вправи можуть супроводжуватися такими установками:

- *listen to a selection of sports news; write about what kinds of sports the sports commentator is talking about and in which kind of sports the world record is set;*

- *listen to a fragment of the "talk show"; guess what problem is being discussed by its participants, what age category is this TV program addressed to;*

- *watch a fragment of a muted animated film; come up with a soundtrack for it; share the roles, dub the cartoon; watch a cartoon with sound, compare;*

- *look and analyse the interior in which the events take place; how the interior of the house characterizes its owner; support your statement with examples;*

- *look and analyse the looks, facial expressions, gestures and behaviour of the characters; how it characterizes them; support your answer with arguments;*

- *watch (muted) video of the news selection; guess which countries news*

will be discussed, which events will be covered; look, compare.

Для дійсно ефективного використання відео на уроці потрібно переконатися в тому, що:

1. Зміст відеоматеріалів, що використовуються, відповідає рівню загальної та мовної підготовленості учнів.
2. Тривалість використовуваного відеофрагменту не перевищує реальні можливості уроку чи етапу уроку.
3. Ситуації відеофрагменту надають цікаві можливості для розвитку мовної, мовної, соціокультурної компетенції учнів.
4. Контекст має певний ступінь новизни чи несподіванки.
5. Текст відео супроводжується чіткою інструкцією, спрямованою на вирішення конкретного навчального завдання, зрозумілого учням та виправданого логікою уроку.

2.2 Приклад фрагменту заняття з використанням відеоматеріалів на середній ланці середньої школи

“Nector’s arrival” – захоплюючий серіал, знятий компанією 4 Channel для швидкого засвоєння розмовного мовлення для тих, хто вивчає англійську мову. Всі діалоги підібрані за ефективною методикою запам’ятовування слів і фраз, які найчастіше використовуються у повсякденному житті. Серіал складається з 30 серій. Кожна серія відображає певну розмовну тему і може бути використана для демонстрації під час проходження цієї теми. Так як фільм багатосерійний, ці завдання можна варіювати для кожної серії.

За сюжетом 4 молодих людини, 2 хлопця та 2 дівчини, студенти, живуть у Лондоні. У першій серії ми знайомимося із трьома головними персонажами серіалу – Бріджет (Bridget) та Енні (Annie), які мешкають в одній квартирі у Лондоні, та Ніком (Nick), сусідом дівчат, актором. Далі ми зустрічаємо Гектора

(Nector), який приїхав з Аргентини до своєї подруги по листуванню Бріджет. Спочатку Гектор не справив ніякого враження на дівчат. Але все змінюється коли вони знайомляться з ним ближче.

Тип уроку: урок систематизації знань та умінь.

Цілі уроку:

Навчальні:

- засвоїти лексичні одиниці за вказаною темою;
- сприяти формуванню граматичних навичок вживання дієслів у *Present Continuous* та у *Present Simple*;
- використовувати перифразу при говорінні, а також мовну та контекстуальну здогадку при аудіювання та читанні.

Розвиваючі:

- розвинути навички аудіювання та говоріння, навички монологічного висловлювання та діалогічного мовлення, уміння прогнозування зміст тексту, уміння ознайомлювального читання;
- сформулювати логічне мислення.

Виховна: розвинути мотивацію навчальної діяльності та особистісного змісту вчення.

Комунікативна: встановити та порівняти різні точки зору.

Заплановані результати навчання:

Особистісні:

- формування навчально-пізнавального інтересу до нового матеріалу;
- усвідомлення ступеня засвоєння матеріалу, що вивчається, за допомогою прийомів рефлексії.

Метапредметні:

- регулятивні: вміти самостійно контролювати свій час та керувати ним;
- пізнавальні: проводити спостереження під керівництвом вчителя.

Предметні:

- формування компетенції в аудіюванні;
- закріплення та вживання в мові лексичних одиниць на тему;
- використання в мовленні дієслів у теперішньому продовженому часі *Present Continuous* та у простому теперішньому часі *Present Simple*;
- прогнозування змісту, читання з метою отримання інформації.

Форми роботи: фронтальна, групова, індивідуальна.

Ресурси: проектор + екран, відеоматеріал (відеофільм *Extra English* – ситуаційна комедія, навчальне відео), роздатковий матеріал із завданнями.

Етапи уроку

1. Додемонстраційний етап

Мотивація (самовизначення) до навчальної діяльності.

Вітання.

На екрані відео нарізка фільму.

- *What is it? Do you like cinema? Do you know any film companies? Do you prefer watching films at home or at the cinema? Do you like watching Russian films or foreign?*

На екрані заголовок фільму.

Обговорення відповідей на запитання

Translate the title of the film. What or who is the film about: people, animals or nature or anything else?

Перегляд та прослуховування початок фільму. Порівняння припущень.

Дайте відповідь на питання:

- 1) *Who is the film about?*
- 2) *How many characters are there in the film?*
- 3) *What do you think how old are they?*
- 4) *Where do they live?*
- 5) *What do you think they do?*

We are introduced to the three main British characters, Bridget and Annie, who share a flat, and Nick, an actor who lives across the hall. During the programme, Hector arrives for the first time. Annie and Bridget are not very impressed with Hector, until

they see him without his shirt on. Nick finds out that Hector is very rich, but decides to keep the information secret ...

Словникова робота

Учні одержують роздатковий матеріал (картки зі словами) та пояснення значень наступних фраз та слів англійською:

As well, bill, penpal, borrow, tough guy, to do properly, mean, cushion, old-fashioned, butler, be my guest, have a word, shut up.

Далі пропонується перевірити себе за допомогою презентації. На слайді таблиця зі словами та їх значеннями.

- Now let's check you task.

Рефлексія «Сигнальні картки»: на дошці три кольорові картки з описом значення: червоний – не дуже добре, жовтий – помилки, зелений – чудово.

- Now think about your work and show me the card.

Виявлення місця та причини ускладнень

Цілепокладання

Tell me why we can't do this task.

Мета уроку:

- ознайомитися з новими словами;
- вміти вживати їх у мові;
- згадати вживання дієслів справжнього продовженого часу *Present Continuous* та простого теперішнього часу *Present Simple*.

Present Continuous та простого теперішнього часу *Present Simple*.

Ми реалізуватимемо мету нашого уроку під час перегляду 1 частини відео фільму *Hector's Arrival*.

2. Демонстраційний етап.

Під час перегляду задається питання про зміст фільму.

Просторовий диктант:

While watching the film put the furniture items of the flat to their places on the scheme.

If you were Hector would you come to London?

About the film as a whole:

Summarize the essence of the film in just 1 or 2 sentences.

3. *Оберіть та виконайте одне із завдань.*

Choose and develop one of the following tasks:

- 1) *You are Anne (Bridget). Write a short paragraph describing you feelings about living with Bridget (Anne). Do you feel uncomfortable? Do you feel proud of your neighbour? Would you like to have such a friend?*
- 2) *You are Nick. Write a short paragraph describing your feelings about Hector's coming to London.*
- 3) *You are Hector. Write a short paragraph describing your impressions about girls.*
- 4) *Write a review of the film. Include the title, characters, events, evaluation.*

Контроль результатів діяльності. Далі учні подають свої короткі відгуки за обраним раніше завданням.

While listening to others, you need to mark "+" if the criterion is met and "-" if the criterion is not met.

What was the best review?

Рефлексія

Let's remember the purpose of our lesson. Have we implemented it? Show me the card, please.

Thank you for your work. The lesson is over.

Під час перевірки розуміння на слух доцільно використовувати позамовні типи реакції студентів – цифри, плюси й мінуси та ін., або короткі й лаконічні вербальні реакції – *"That's right"*, *"Yes, I did"*, *"Hector"*, *"Anne"*.

Завдання мають носити комунікативний характер і в основному подаватись у звуковій, а не в друкованій формі.

Приклад

Мета вправи: навчати студентів рецепції невербальних засобів спілкування під час демонстрації.

Інструкція перед переглядом фрагмента для організації одночасної індивідуальної роботи студентів: *You are a young promising actress. You are eager to act in the film “Hector’s arrival”. For the casting you are preparing the part of Bridget. You know the script quite well, but to impress the producer watch the excerpt once more and complete the verbal message with the corresponding nonverbal behaviour.*

Студенти переглядають фрагмент серіалу, дія якого відбувається під час переїзду Гектора до дівчат. Наводимо аудіоряд фрагмента та опис відеоряду:

Bridget: Well, here we are (правою рукою вказує вбік). Will it do?

Hector: Are you kidding? It’s incredible! It’s bigger than our apartment... the Chinese restaurant downstairs and the dry cleaner down the street. Makes the White House look like a McDonald’s.

Bridget: I get the point (долоня лівої руки різко підіймається доверху). Why don’t I send Nick to fetch your things?

Henry: Thank you so much, Bridget.

Bridget: No hugs, dear (хитає головою з боку в бік). I’m British. We only show affection to dogs and horses.

Hector: Right. You rock.

Для виконання вправи кожному студенту надаються друковані варіанти аудіоряду фрагмента з пропусками для вербальної фіксації ними актів невербальної поведінки, які потрібно заповнити під час перегляду. Викладач у потрібних місцях зупиняє кадр для заповнення пропусків.

Bridget: Well, here we are (1 – _____). Will it do?

Hector: Are you kidding? It’s incredible! It’s bigger than our apartment... the Chinese restaurant downstairs and the dry cleaner down the street. Makes the White House look like a McDonald’s.

Bridget: I get the point (2 – _____). Why don’t I send Nick to fetch your things?

Hector: Thank you so much, Bridget.

Bridget: No hugs, dear (3 – _____). I’m British.

We only show affection to dogs and horses.

Hector: Right. You rock.

Правильно виконане завдання має такий вигляд: 1 – Правою рукою вказує вбік. 2 – Долоня лівої руки різко підіймається доверху. 3 – Хитає головою з боку в бік. Викладач здійснює контроль обраних студентами жестів, учні виконують ці жести.

2.3 Приклад фрагменту заняття з використанням відеоматеріалів на старшій ланці середньої школи

Методичну розробку з використання відео на уроках англійської мови складено на базі проекту *The Learning English Video Project* (www.englishclub.com). Це унікальний 7-серійний документальний фільм про людей, які вивчають англійську в різних країнах світу, знятий британським режисером Деніелом Еммерсоном. У фільмі люди, які вивчають англійську мову, розповідають про причини, що спонукали їх вивчати її, та про різні методи та прийоми, які вони використовують для його вивчення. Урок присвячений серії *“Encounters in the UK”*. У ній розповідається про студентів, які вивчають англійську мову як другу іноземну в Кембриджі. Девіз проекту: *“Complete immersion is often the best way to develop your language skills”*.

У відповідності до етапів роботи, описаних у попередньому параграфі, розподіляємо завдання до відеоряду.

1. Додемонстраційний етап.

Preview Quiz. How much do you know about the UK and Cambridge? Test yourself with this “true or false” quiz!

True False

- 1) The UK consists of England, Scotland, Wales and Northern Ireland.

- 2) Cambridge is the second largest city in England, after London.
- 3) The University of Cambridge was founded in 1209 BC.
- 4) Some foreign students visiting Cambridge stay with local families.

2. Демонстраційний етап

Watch the film, and then discuss these questions:

- 1) What was the film about?
- 2) Was it interesting or boring? Why?

Activity 1. Watch the 1st part of the film again and choose the correct answer to each question below:

1) *Cambridge is described as what type of city?*

- a) *beautiful* b) *polluted* c) *peaceful* d) *busy*

2) *Who finished high school recently?*

- a) *Christina* b) *Michaela* c) *Carolina* d) *Silvia*

3) *Whose parents suggested learning English in Canada or America?*

- a) *Christina* b) *Michaela* c) *Carolina* d) *Silvia*

4) *Who says conversation is the most important part?*

- a) *Christina* b) *Michaela* c) *Carolina* d) *Silvia*

5) *Who mentions her English boyfriend? Christina Michaela Carolina Silvia*

- a) *Christina* b) *Michaela* c) *Carolina* d) *Silvia*

6) *Who says she has made the right choice? Christina Michaela Carolina Silvia*

- a) *Christina* b) *Michaela* c) *Carolina* d) *Silvia*

7) *Who says she's stayed in Cambridge twice before? Christina Michaela*

Carolina Silvia

- a) *Christina* b) *Michaela* c) *Carolina* d) *Silvia*

Activity 2 Watch the 2nd part of the film again and decide if the statements below are True or False:

True False

- 1) *James says that homestay students usually book on a half-board basis.*
- 2) *James says that homestay students must share a room with a friend.*
- 3) *Carolina says that her room is cleaned every Tuesday.*
- 4) *Carolina says she plays tennis with her 'housemum'.*
- 5) *Carol says homestay students spend all day at school.*
- 6) *Carol says there is always a meal ready for students in the evening.*
- 7) *Christina says someone she knew recommended this homestay family to her.*
- 8) *Christina says the food in her homestay is not very good.*

Activity 3 Watch the 3rd part of the film again and answer the following questions:

- 1) *In what ways does James think that homestay helps learners with their English?*
- 2) *How does Silvia think the homestay family can help learners?*
- 3) *What does Carol say about students who stay in a dormitory?*
- 4) *In what ways does Christina think her host family helps her?*
- 5) *In what situation does Joy think a lot of learning takes place?*

Activity 4 Watch the 4th part of the film again and complete the following sentences:

- 1) *David says it is important to give as much as possible.*
- 2) *Carolina says it's important to to different situations.*
- 3) *Silvia says it's not necessary to be because the family know how to deal with you.*
- 4) *Michaela says the two worst things are to be too and too*
- 5) *Michaela says you should always have a in your pocket.*
- 6) *Joy says it is a great experience, not only in terms of learning English, but in*

learning about

Activity 5. Cross the number, which you hear in the film.

4	18	15
11	9	20
7	13	1

3. Післядемонстраційний етап

Activity 6 (Class discussion). Consider the film opening quote from the British Council again: Complete immersion...is often the best way to develop your language skills.

Now discuss these questions:

1. *What is complete immersion?*
2. *Why is it seen as such a good way to learn a language?*
3. *Is it possible to get some of the benefits of complete immersion without going to an English speaking country? If so, how?*

Activity 7 (Roleplay). Work with a partner. One of you (A) is planning to study in the UK and stay with a host family. The other (B) works for a company that organises homestays. B interviews A in order to get all the information needed to place A with a suitable host family. A answers the questions, and also explains what their ideal host family would be like. When you have finished, swap roles and repeat the activity.

Після перевірки завдань учителем нами було зроблено такі аналізи результатів дослідно-експериментальної роботи. Мета нашої роботи полягала у перевірці ефективності застосування відеоматеріалів у процесі формування умінь аудіювання, спрямованих на залучення учнів до освітнього процесу на середньому та старшому етапі навчання.

Як бачимо з бесід та опитувань як учнів, так і вчителів, результати навчання стали значно кращими. Підвищилась мотивація вивчення іноземної мови, активність учнів під час занять. Вчителі зазначили, що чим сильніше

учень залучений, тим більше інформації він запам'ятовує, засвоює, отримує більше знань і опановує вміннями та навичками. Тому можна дійти висновку, що спеціально розроблений нами комплекс вправ ефективний. Отже, припущення про те, що відеоматеріали допомагають поліпшити навчальні уміння аудіювання в освітньому процесі краще, ніж традиційна методика, підтвердилася на практиці.

ВИСНОВКИ

Кінофільм та відеофільми у викладанні іноземної мови використовуються для навчання аудіювання, створення динамічної наочності у процесі навчання та практики іншомовного спілкування, створення ситуацій такого спілкування на навчальному занятті та формування аудіовізуальної сфери вивчення іноземної мови. Використання навчального кіно можна як вищу форму ситуативної наочності.

Встановлено, що навички аудіювання виробляються більш успішно, коли звукові та зорові канали надходження інформації використовуються у взаємодії, що полегшує для учнів сприйняття мовлення, що звучить, і дає можливість судити про сказане повніше, ніж при роздільному надходженні повідомлень.

Візуально-образотворча опора важлива як для смислового розуміння, так і для подальшої передачі змісту. Вона розвантажує пам'ять, сприяє сегментуванню мовного потоку, покращує точність і повноту розуміння.

Слід підкреслити важливість використання фільмів та відеофільмів у навчальному процесі при навчанні аудіювання мовлення, що звучить. Це зумовлено такими причинами: екранні засоби для сучасних дітей є звичайними та улюбленими, і зустріч з ними на уроках англійської мови приносить їм радість; саме використання зазначеного засобу допомагає вчителю розкривати свої здібності; використання екранних засобів допомагає вчителю розширити номенклатуру ситуацій у межах теми, що відпрацьовується, привносячи щоразу щось нове, що викликає інтерес в учнів і дає їм імпульс для висловлювання і, отже, дозволяє повніше здійснювати комунікативну спрямованість процесу навчання.

Використання відеоматеріалів у процесі навчання іноземних мов здатне істотно підвищити ефективність навчальної діяльності вчителя, оскільки відеоматеріали є зразками автентичного мовного спілкування, які створюють

атмосферу реальної мовної комунікації, роблять процес засвоєння іншомовного матеріалу більш живим, цікавим, проблемним, переконливим і емоційним.

У сучасній науці існують різноманітні типології відеоматеріалів, які пропонують класифікувати названі відеоматеріали залежно від певних факторів: за метою створення, за жанром, за кількістю тем, за способом виробництва, за дидактичним призначенням, за структурою і ступенем закінченості, за умовами використання відеоматеріалів.

У методиці просліджується дав шляхи навчання аудіювання. Перший шлях пропонує навчання аудіюванню в процесі виконання спеціальних вправ, тобто аудіювання виступає як мета навчання, отже цим шляхом аудіювання варто навчати як виду мовленнєвої діяльності. Прихильники ж другого шляху вказують на необхідність сполучення вправ в аудіюванні з елементами говоріння, читання і листа. Аудіювання тут виступає як засіб навчання іншим видам мовної діяльності. Для цього передбачаються неспеціальні вправи. У нашій роботі ми використовували підхід, який поєднує ці два шляхи. Тому система вправ для навчання аудіюванню повинна містити в собі як спеціальні, так і неспеціальні мовні вправи.

Навчання з опорою на відеоматеріали передбачає наявність трьох етапів роботи: 1) додемонстраційного; 2) демонстраційного; 3) післядемонстраційного, який в свою чергу поділяється на репродуктивний та продуктивний.

Комплекс вправ з формування іншомовних навичок та умінь з використанням відеоматеріалів можна охарактеризувати як послідовність навчальних дій, у яких відеоматеріали використовуються як опора (змістовного та смислового характеру), а також як стимул до мовлення.

Використання відеоматеріалів у процесі навчання іноземних мов здатне істотно підвищити ефективність навчальної діяльності вчителя.

Слід підкреслити важливість використання фільмів у навчальному процесі при навчанні аудіювання мовлення, що звучить. По-перше, тому що екранні засоби для сучасних дітей є звичайними та улюбленими, і зустріч з

ними на уроках англійської мови приносить їм радість. По-друге, саме використання зазначеного засобу допомагає вчителю розкривати свої здібності. По-третє, використання екранних засобів допомагає вчителю розширити номенклатуру ситуацій у межах теми, що відпрацьовується, привносячи щоразу щось нове, що викликає інтерес в учнів і дає їм імпульс для висловлювання і, отже, дозволяє повніше здійснювати комунікативну спрямованість процесу навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. URL: http://soul-foto.ru/photo_books/Рудольф%20Арнхейм.%20Искусство%20и%20визуальное%20восприятие.1974.pdf (дата звернення: 3.11.2020).
2. Архангельский С. И. Лекции по теории обучения в высшей школе. URL: <http://lib.mgppru.ru/oracunicode/app/webroot/in> (дата звернення: 5.12.2020).
3. Баранова М. В. Совершенствование грамматической стороны диалогической речи студентов в процессе работы над видеофильмом : дис.... канд. пед. наук : 13.00.02. Санкт- Петербург, 2001. 232 с.
4. Барменкова О. И. Видеозанятия в системе обучения иностранной речи. *Иностранные языки в школе*. 1999. № 3. С. 20–25.
5. Библер В. С. Культура. Диалог культур: опыт определения. *Вопросы философии*. 1989. № 6. С. 15-21.
6. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні. *Іноземні мови*. 2012. № 2. С.19– 30.
7. Білянська П. Сучасний стан дослідження проблеми формування іншомовної аудитивної компетентності студентів. *Вісник Черкаського університету. Серія: педагогічні науки*. Черкаси, 2017. № 9. С. 65 – 77
8. Бочкарьова О. Ю. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови професійно спрямованого аудіювання: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2007. 281с.
9. Валуєва І. В. Сучасні аспекти навчання аудіювання майбутніх учителів початкової школи. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. Херсон, 2015. Вип. 67. С. 302–307.
10. Вдовіна Т. О. Методика навчання майбутніх учителів іноземної

мови читання англійських художніх текстів : автореф. дис ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2003. 23 с.

11. Вегвари В. Новые технологии в обучении русскому языку филологов в Венгрии (на основе видео) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Москва, 1998. 202 с.

12. Верещагин Е. Ж, Костомаров В. Т. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. Москва : Изд-во МГУ, 1993. 269 с.

13. Вікович Р. І. Методика навчання студентів мовних спеціальностей аудіювання англійськомовних теленовін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2012. 344 с.

14. Гончар И. А. Речевые ситуации как основа учебного сюжетного художественного видеопольфильма : дис.... канд. пед. наук : 13.00.02. Санкт-Петербург, 1996. 170 с.

15. Громцева А. К. Возможности учебного телевидения в свете теории информации. *Научные труды СПбГПИ им. Герцена*. Санкт-Петербург, 2009. Т. 401. С. 32–35.

16. Жинкин Н. И. Психология киновосприятия. URL: <http://psycholinguistik.narod.ru/index/0-97> (дата звернення: 8.12.2020).

17. Жовнірук А. І. Особливості механізму слухового сприймання як важливого фактору успішності мнемічної діяльності майбутніх вчителів іноземної мови засобами аудіювання. *Реалізація особистісного підходу в роботі з дітьми дошкільного й молодшого шкільного віку* : збірн. матер. міжнар. заочної наук.-практ. конф. (Київ, 15-17 жовтня 2013). Київ, 2013. С. 309–313.

18. Жоглина Г. Г. Развитие умений коммуникативной компетенции на основе использования аутентичных видеодокументов. URL: <http://nauka-pedagogika.com/pedagogika-13-00-02/dissertaciya-razvitie-sotsiokulturnoy-kompetentsii-studentov-na-osnove-autentichnyh-materialov-pri-professionalno-orientirovannom-obuc> (дата звернення: 3.02.2021).

19. Задорожна І. П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів

з оволодіння англомовною компетентністю в аудіюванні. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія : Педагогіка. 2013. № 1. С. 89– 96.

20. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетенцією: дис. ... д- ра пед. наук : 13.00.02. Київ, 2012. 770 с.

21. Зимняя И. А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке. URL: [http://psychlib.ru/mgppu/ZPa-1985/ZPa-160.htm#\\$p1](http://psychlib.ru/mgppu/ZPa-1985/ZPa-160.htm#$p1) (дата звернення: 13.01.2021).

22. Кастельс М. Галактика Интернет : размышления об Интернете, бизнесе и обществе. Екатеринбург : У-Фактор, 2004. 328 с. URL: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/sociologija/kastels_m_galaktika_internet_razmyshlenija_ob_internete_biznese_i_obshhestve_2004/25-1-0-4711 (дата звернення: 24.11.2020)

23. Кириллова Н. Б. Медиакультура. Москва : Академический проект, 2005. 445 с.

24. Ковалев К. Э. Аудиовизуальные средства обучения русскому языку как иностранному (когнитивный подход). *Вестник МГЛУ*. 2004. № 492. С. 125–133.

25. Конотоп О. С. Методика навчання майбутніх філологів англійськодіалогічного спілкування з використанням відеофонограми : автореф. дис....канд.пед. наук : 13.00.02. Київ, 2010. 26 с.

26. Коряковцева Н. Ф. Автономия учащегося в учебной деятельности по овладению иностранным языком как образовательная цель. *Иностранные языки в школе*. 2001. № 1. С. 9-14.

27. Кузнецов В. М. Учебное телевидение. Москва : Высшая школа, 2000. 184 с.

28. Кузнецова С. А. Из опыта обучения диалогическому общению с помощью телевизионного курса Д. О. Добровольского и Н. Н. Маркова. *Иностранные языки в школе*. 2001. № 1. С. 44-51.

29. Леонтьев А. А. Основы теории речевой деятельности. URL: <https://iling-ran.ru/library/psylingva/OTRD.pdf> (дата звернення: 22.12.2020).
30. Леонтьева Т. П. Опыт и перспективы применения видео в обучении иностранным языкам. *Нетрадиционные методы обучения иностранным языкам в вузе* : Материалы республиканской конференции. Минск, 1995. С. 61–74.
31. Лотман Ю. М. Культура и взрыв. Москва : Гнозис, 1992. 194 с. URL: https://imwerden.de/pdf/lotman_kultura_i_vzryv_1992__ocr.pdf (дата звернення: 7.03.2021).
32. Маклюэн М. Понимание медиа: внешние расширения человека. Москва : Жуковский, 2003. 238 с.
33. Мильруд Р. П. Дискурс и социокультура английского языка: Различия и глобализация. *Вестник МГУ*. Сер. 19: Лингвистика и межкультурная коммуникация. 2002. № 3. С. 60-73.
34. Михалкович В. И. Изобразительный язык средств массовой коммуникации. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Изобразительный_язык.html?id=dN4wAQAAlAAJ&redir_esc=y (дата звернення: 21.04.2021).
35. Ніщик Р. О. Принципи та критерії відбору автентичних художніх фільмів і відеофрагментів для навчання майбутніх філологів англomовногоговоріння з використанням фразеологічних одиниць. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Сер.: Педагогіка та психологія. Київ, 2013. Вип. 22. С. 35–45.
36. Новоградська-Морська Н. А. Навчання майбутніх маркетологів професійно орієнтованого аудіювання з використанням автентичних англomовних відеофономатеріалів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2014. 228 с.
37. Носонович Е. В. Методическая аутентичность в обучении иностранным языкам. *Иностранные языки в школе*. 2000. № 1. С. 11-16.
38. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения

иностранным общению. URL: <https://obuchalka.org/2015090486396/osnovi-komm> (дата звернения: 29.04.2021).

39. Полат Е. С, Бухаркина М. Ю., Моисеева М. В., Петров А. Е. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : Учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повышения квалификации пед. кадров. Москва : ИЦ «Академия», 2001. 272 с.

40. Поляков В. М. Использование видеofilьмов в учебном процессе педагогических вузов. Нижний Новгород : Изд-во ВГРИЛА, 2003. 92 с.

41. Приказчикова Л. Ф. Аутентичное видео как средство обучения иностранному языку. *Сб. науч. тр. МГЛУ*. 2000. Вып. 449. С 105-125.

42. Сапунов Б. Образование и медиакультура. *Высшее образование в России*. 2004. №8. С. 27-33.

43. Соловова Е. Н. Разработка авторских программ и курсов. *Иностранные языки в школе*. 2004. № 4. С. 8-11.

44. Тоффлер Э. Шок будущего. Москва : АСТ, 2002. 193 с. URL: <https://www.livelib.ru/book/1000312898-shok-buduschego-elvin-toffler> (дата звернения: 23.04.2021)

45. Частных С. Н. Аутентичные материалы : трудности восприятия. *Интернет*. 2018. № 6/7. С. 11–15.

46. Щербакова И. А. Кино в обучении иностранным языкам. Минск : Высшейша школа, 1984. 93 с.

47. Эко У. От Интернета к Гутенбергу: текст и гипертекст. URL: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Eko/Int_Gutten.php (дата звернения: 17.09.2021)

48. Cooper R., Lavery M. Video. Oxford : Oxford University Press, 1996. 173 p.

49. Fisher E. Television and language development. *Journal of Educational Television*. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1358165840100203> (accessed: 21.06.2021).

50. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. URL:

https://www.academia.edu/25472823/The_Practice_of_English_Language_Teaching_4th_Edition_Jeremy_Harmer (accessed: 1.06.2021).

51. Ishihara N., Chi J. Authentic Video in the ESOL Classroom. *Forum*. 2004. Vol. 42. № 1. P. 14–29.

52. Lang A., Geiger S., Strickwerda M., Summer J. The effects of related and unrelated cuts on television viewer's attention, processing capacity, and memory. *Communication Research*. 1993. Vol. 20. P. 34–56.

53. Lee W. Y. Authenticity Revised : Text Authenticity and Learner Authenticity. *ELT Journal*. 1995. 49/4. P. 323–328.

54. Levy M.R. Watching TV news as Para-Social Interaction. *TV and Prosocial Behavior*. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08838157909363919> (accessed: 21.04.2021).

55. McNight F. Video and English Language Teaching in Britain. London : McGovern Press, 1992. 208 p.

56. Scarcella R.C., Oxford R.L. The Tapestry of Language Learning. The Individual in the Communicative Classroom. URL: <http://www.tesol.org/wordpress/issues/volume1/ej03/ej03r20/> (accessed: 21.05.2021).

57. Summerfield E. Crossing Cultures through Film. URL: https://www.goodreads.com/book/show/1709903.Crossing_Cultures_Through_Film (accessed: 28.05.2021)

58. Ur P. A Course in Language Teaching. Practice and Theory. Cambridge : Cambridge University Press, 2006. 249 p.

59. Vandegrift L., Goh Ch. C. M. Teaching and Learning Second Language Listening. Metacognition in action. New York, London : Routledge, 2012. 315 p.

60. Walker N. Listening: the most difficult skill to teach. *Encuentro*. 2014. №23. P. 167–175.

61. Waring R. Starting extensive listening. URL: http://www.robwaring.org/er/ER_info/starting_extensive_listening.htm (accessed: 6.07.2021).).

62. Wilson J. J. How to teach listening. Harlow : Pearson Education limited, 2008. 192 p.
63. Wolvin A. D. Listening, understanding, and misunderstanding. 21st Century Communication: a reference handbook. URL: https://edge.sagepub.com/system/files/77593_5.1ref.pdf (accessed: 2.08.2021).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

64. Hector's arrival. URL: https://fenglish.ru/extra-english-episodes_1/ (accessed: 22.10.2021)
65. TeachingEnglish. Authentic task. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/authentic-task> (accessed: 12.08.2021).
66. The Learning English Video Project. URL: www.englishclub.com (accessed: 14.10.2021).

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the process of learning a foreign language with the use of audio-visual aids.

Subject of research can be defined as methods of using audio-visual aids as a means of forming foreign language competence in listening.

The main aim of the paper consists in the theoretical substantiation and development of methods of teaching a foreign language using audio-visual aids.

It determined the accomplishment of such objectives as:

- in the educational process of universities.
- It has been found identify the state of the problem on the basis of analysis of the literature in pedagogy, psychology, methods of using audio-visual aids in the practice of teaching foreign languages;
 - to systematize and expand the criteria for selection of AVA for foreign language teaching;
 - to offer a method of video integration into the FL learning process;
- to test the proposed model of teaching in research training, to identify the effectiveness of its use that listening skills develop more successfully when audio and visual channels of information are used in interaction, which facilitates students' perception of speech, and allows them to judge more fully than when receiving messages separately.

The use of video materials in the process of teaching foreign languages can significantly increase the effectiveness of learning, as videos are examples of authentic language communication, which create an atmosphere of real language communication, make learning foreign language more lively, interesting, problematic, convincing and emotional.

Key-words: *audio-visual teaching aids, video series, exercise, communicative approach, student*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Іванова Марина Василівна, студентка 2 курсу, заочної форми здобуття освіти факультету іноземної філології спеціальності 035 філологія германські мови та літератури (переклад включно) перша - англійська освітньої програми мова і література (англійська), адреса електронної пошти marinaivanovazp@gmail.com -

підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Методичні підходи до формування іншомовної компетенції в аудіюванні з використанням автентичних відеоматеріалів» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____

Підпис _____

ПІБ (студент) _____